

Associationsrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet tio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008 på det associationsrättsliga området. Motionsyrkandena gäller bl.a. företagsformer och revisionspliktens omfattning, könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m., regelverket rörande budplikt samt lagen om ekonomiska föreningar.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns två reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
Inledning	4
Företagsformer och revisionspliktens omfattning	4
Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.	6
Regelverket rörande budplikt	8
Lagen om ekonomiska föreningar	10
Reservationer	12
1. Företagsformer och revisionspliktens omfattning, punkt 1 (s, v)	12
2. Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m., punkt 2 (s, v, mp)	14
Särskilt yttrande	16
Lagen om ekonomiska föreningar, punkt 4 (s, mp)	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Företagsformer och revisionspliktens omfattning**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 34, 2008/09:C239 och 2008/09:C360.

Reservation 1 (s, v)

2. **Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C236, 2008/09:C260, 2008/09:C284, 2008/09:C409 och 2008/09:A395 yrkande 19.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. **Regelverket rörande budplikt**

Riksdagen avslår motion 2008/09:C364.

4. **Lagen om ekonomiska föreningar**

Riksdagen avslår motion 2008/09:C451.

Stockholm den 2 december 2008

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Andreas Norlén (m), Jan Ertsborn (fp), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s), Maria Kornevik Jakobsson (c) och Ingemar Vänerlov (kd).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet tio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008 på det associationsrättsliga området. Motionsyrkandena gäller bl.a. företagsformer och revisionsplikens omfattning, könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m., regelverket rörande budplikt samt lagen om ekonomiska föreningar. Förslagen i motionerna finns i *bilagan*.

Företagsformer och revisionsplikens omfattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör företagsformer och revisionsplikens omfattning. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 1 (s, v).

Motionerna

Mona Sahlin m.fl. (s) motsätter sig i motion Ju379 att revisionsplikten för mindre företag avskaffas. Enligt motionärerna har revisorerna en viktig roll i granskningen av små och medelstora företag. Revisorn ska bl.a. granska om uppdragsgivaren har fullgjort sin skyldighet att betala skatt och om det förekommit brottslig verksamhet i bolaget. Ett tillkännagivande yrkas med detta innehåll (yrkande 34).

I motion C239 anför Bertil Kjellberg (m) att regeringen bör överväga att införa en form av aktiebolag där aktiekapitalet sätts till 0 kr. Företagsformen skulle ha särskilda regler för vinstutbetalningar som bl.a. skulle innebära att ägarna inte får ta ut någon vinst ur företaget förrän aktiekapitalet uppgår till minst 50 000 kr. Ett tillkännagivande yrkas i enlighet härmed.

Bertil Kjellberg och Jan-Evert Rådström (båda m) begär i motion C360 ett tillkännagivande om att företagsformen aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning snarast bör avskaffas. Enligt motionärerna finns inte något behov av företagsformen eftersom det går lika bra att i ett privat eller publikt aktiebolag bedriva verksamhet i andra syften än att generera vinst åt aktieägarna.

Pågående arbete m.m.

I mars 2008 överlämnade Utredningen om revisorer och revision delbetänkandet (SOU 2008:32) Avskaffande av revisionsplikten för små företag. I betänkandet anförs att enligt nuvarande regler måste alla aktiebolag ha en kvalificerad revisor. Utredningen föreslår att bara knappt 4 % av aktiebolagen ska ha revisionsplikt. Detta innebär i stort sett en återgång till den ordning som gällde i Sverige före år 1988 och utgör en anpassning till EU. I nästan alla EU-länder är de små företagen redan undantagna från revisionsplikt.

Utredningsförslaget innebär att alla börsnoterade aktiebolag och alla finansbolag ska vara skyldiga att ha en kvalificerad revisor. Av övriga företag föreslås att endast de största ska omfattas av revisionsplikt, nämligen alla företag som uppfyller mer än ett av följande villkor:

- mer än 83 miljoner kronor i omsättning,
- mer än 41,5 miljoner kronor i balansomslutning (tillgångar),
- fler än 50 anställda.

Förslaget innebär att möjligheten till undantag enligt EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv utnyttjas maximalt och att Sverige tillämpar samma gränsvärden som bl.a. Nederländerna, Storbritannien och Tyskland. I delbetänkandet anförs vidare att när revisionstvävet försvinner får de små företagen frihet att välja de redovisnings- och revisionstjänster som de anser sig behöva. Utbudet av sådana tjänster kommer att öka och priserna sjunka. Det ger de svenska småföretagen ökad konkurrenskraft. För att uppmuntra till frivillig revision föreslår utredningen vissa åtgärder.

Delbetänkandet har remissbehandlats. I ett frågesvar från den 26 augusti 2008 har justitieministern anfört att hon räknar med att regeringen under nästa år kan lägga fram en proposition för riksdagen med förslag till en reform av regelverket om revision (svar på frågorna 2007/08:1544 och 2007/08:1545).

I maj 2008 överlämnade Utredningen om ett enklare aktiebolag delbetänkandet (SOU 2008:49) Aktiekapital i privata aktiebolag. I delbetänkandet anförs att enligt nuvarande regler gäller att aktiekapitalet för ett privat aktiebolag måste uppgå till minst 100 000 kr. Utredningens huvudförslag går ut på att kravet på minsta aktiekapital i privata aktiebolag sänks från 100 000 kr till 50 000 kr. Utredningen har även presenterat ett alternativt förslag som går ut på att det för privata aktiebolag erbjuds en möjlighet till successiv inbetalning av aktiekapitalet vid nybildning. För registrering av ett nybildat bolag ska krävas att minst en fjärdedel av aktiekapitalet inbetalats. Det alternativa förslaget kan kombineras med en sänkning av minimikapitalet till 50 000 kr.

Inom EU har kommissionen inlett ett brett anlagt arbete för att åstadkomma regelförenklningar för europeiska företag (främst aktiebolag). En handlingsplan har antagits och mätningar av företagens administrativa börda har inletts. Som ett led i detta arbete har kommissionen presenterat

ett meddelande som innehåller förslag till åtgärder på områdena bolagsrätt, redovisning och revision, KOM(2007) 394 slutlig. Bland annat föreslås att fyra av de bolagsrättsliga EG-direktiven ska upphävas eller i varje fall reformeras och att medlemsstaterna ska tillåtas att undanta s.k. mikroföretag från tillämpning av EG:s redovisningsdirektiv. Därefter har kommissionen lämnat förslag till förenklingar av två direktiv inom bolagsrätt och redovisning, KOM(2008) 194 slutlig och KOM(2008) 195 slutlig. Kommissionen har även presenterat ett förslag till en förordning om ett europeiskt privat aktiebolag (SPE-bolag). Förslaget syftar till att stärka små och medelstora företags konkurrenskraft genom att underlätta etablering på den inre marknaden. Förordningsförslaget innebär bl.a. att minsta aktiekapital uppgår till 1 euro, KOM(2008) 396 slutlig.

I oktober beslutade Justitiedepartementet att remittera delbetänkandet (SOU 2008:49) Aktiekapital i privata aktiebolag. I samband med remitteringen har departementet önskat få remissinstansernas synpunkter även på ett mer långtgående alternativ, nämligen att kravet på minsta tillåtna aktiekapital i privata aktiebolag sänks till 1 kr. Inom departementet har upprättats en promemoria med det alternativa förslaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan således konstatera att det såväl nationellt som inom EU pågår arbete som rör frågan om revisionspliktens omfattning och en ny aktiebolagsform. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motionerna Ju379 yrkande 34 och C239 bör därför avslås.

Vad därefter gäller motion C360 vill utskottet erinra om att ett nytt slag av aktiebolag – aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning – infördes fr.o.m den 1 januari 2006. Utskottet utgår från att den frågeställning som tas upp i motionen kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för det ovan redovisade arbetet. Även motion C360 bör därför avslås.

Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med krav på lagstiftning om könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionerna

Berit Högman och Karin Åström (båda s) anför i motion C236 att bolagens valberedningar har ansvaret för att hitta kandidater till styrelsen. Eftersom en stor del av valberedningens rekrytering enligt motionärerna

sker genom kontakter och nätverk är sammansättningen av valberedningen oerhört viktig. I motionen begärs ett tillkännagivande om behovet av kvinnlig representation i börsbolagens valberedningar.

Ulf Holm och Gunvor G Ericson (båda mp) framhåller i motion C260 att utvecklingen i näringslivet mot ökad jämställdhet går väldigt trögt och tar tid. I motionen redovisas att det finns en departementspromemoria som innehåller lagförslag om jämnare könsfördelning i privata bolagsstyrelser (Ds 2006:11). Enligt motionärerna bör regeringen lägga fram ett lagförslag som bygger på förslagen i den ovan nämnda departementspromemorian. Ett tillkännagivande yrkas med detta innehåll.

I motion C284 anför Sylvia Lindgren och Agneta Gille (båda s) att andelen kvinnor i privata bolagsstyrelser fortfarande är liten, trots de senaste årens debatt om vikten av ökad kvinnorepresentation. Enligt motionärerna bör man i Sverige på prov under en begränsad tid pröva det kvoteringsystem som nyligen införts i Norge. I motionen begärs ett tillkännagivande med detta innehåll.

Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s) anser i motion C409 att bolagen redan har haft god tid på sig att försöka komma till rätta med problemet med mansdominerade bolagsstyrelser. Utvecklingen går dock alltför långsamt. Regeringen bör därför lägga fram ett lagförslag som innebär att det ska finnas minst 40 % kvinnor i privata bolagsstyrelser. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed.

I motion A395 anför Esabelle Dingizian m.fl. (mp) att så länge som bolagsstyrelserna inte själva tar sitt ansvar måste lagstiftaren arbeta för jämställdhet. Motionärerna begär att regeringen lägger fram lagförslag som innebär att minst 40 % av styrelseledamöterna i börsbolagens styrelser ska fördelas till det underrepresenterade könet (yrkande 19).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet uttalat tidigare, när liknande motionsyrkanden som de nu aktuella behandlats av riksdagen, anser utskottet att rådande förhållanden vad gäller könsfördelningen i bolagsstyrelser inte är tillfredsställande (bet. 2007/08:CU7). Förhållandena ger anledning till eftertanke, men det bör enligt utskottets mening trots allt inte komma i fråga att lagstiftningsvägen tvinga fram en ändring. En ökad jämställdhet måste, enligt utskottet, främjas med andra medel. Det skulle nämligen vara oacceptabelt att göra ingrepp i ägarkollektivets, bolagsstämmans, rätt att självständigt utse sina företrädare i företagsledningen. Enligt utskottet måste det även framgent ankomma på ägarna att fritt utse styrelsen.

En jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser måste alltså främjas med andra medel än lagstiftning. Utskottet vill här peka på att enligt Svensk kod för bolagsstyrning ska en jämn könsfördelning i styrelsen eftersträvas och att vissa bolag enligt noteringskraven på Stockholmsbörsen är skyldiga att tillämpa koden. Därutöver vill utskottet redovisa att riksdagen hösten 2006 beslutade om riktade insatser för att främja kvinnors företa-

gande och för att stärka kunskaperna om kvinnors företagande. Satsningen omfattar 100 miljoner kronor per år 2007–2009 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.14.2, bet. NU1, rskr. 62–63). För att särskilt synliggöra kvinnors företagande och inspirera fler kvinnor att starta företag påbörjade regeringen under hösten 2007 rekryteringen av ambassadörer för kvinnors företagande, och i mars 2008 utsågs 880 ambassadörer från hela landet.

Med det anförda vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande och föreslår därför att riksdagen avslår motionerna C236, C260, C284, C409 och A395 yrkande 19.

Regelverket rörande budplikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som gäller regelverket rörande budplikt.

Gällande rätt

I lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden finns regler om hur en budgivare ska gå till väga vid ett offentligt uppköpserbjudande. Lagen, som trädde i kraft den 1 juni 2006, syftar till att i svensk rätt genomföra ett EG-direktiv på området. Med offentligt uppköpserbjudande menas ett offentligt erbjudande till innehavare av aktier som har getts ut av ett svenskt eller utländskt aktiebolag att överlåta samtliga eller en del av dessa aktier. I lagen finns också regler om budplikt som innebär att den som förvärvar aktier i ett svenskt noterat aktiebolag i sådan utsträckning att hans eller hennes sammanlagda innehav motsvarar minst 30 % av röstetalet för samtliga aktier i bolaget ska vara skyldig att erbjuda sig att förvärva även resterande aktier i bolaget. Budplikten syftar till att skydda minoritetsaktieägare när någon tar kontrollen över ett företag.

Ett bolag vars aktier är noterade vid en börs eller auktoriserad marknadsplats betecknas som aktiemarknadsbolag.

Motionen

Johan Pehrson (fp) anför i motion C364 att i samband med Scaniaaffären år 2007 uppmärksammades att Volkswagen fått dispens från den s.k. budplikten. Enligt motionären är det mycket viktigt att små aktiesparare har ett starkt skydd vid ägarskiften i aktiemarknadsbolag. Motionären anser att det kan ifrågasättas om lagstiftningen skyddar minoriteten på avsett sätt. I motionen föreslås att en översyn görs av regelverket i syfte att överväga ytterligare gränsvärden för budplikten, förslagsvis vid 50 respektive 67 %. Ett tillkännagivande yrkas med detta innehåll.

Frågesvar

I ett frågesvar från den 19 mars 2008 angående bl.a. minoritetsskydd för små aktieägare har justitieministern anfört bl.a. följande.

Justitieministern framhöll inledningsvis att det enligt hennes uppfattning är av största vikt att minoritetsaktieägare åtnjuter ett starkt skydd i samband med kontrollägarskiften i aktiemarknadsbolag och att principen om likabehandling av aktieägare upprätthålls i sådana situationer. Bestämmelserna om budplikt är av central betydelse i det sammanhanget.

Enligt justitieministerns uppfattning är bestämmelserna om budplikt som sedan en tid gäller i Sverige – och som är utformade i enlighet med det gällande EG-direktivet på området – i grunden väl ägnade att ge minoritetsaktieägare ett tillfredsställande skydd vid kontrollägarskiften. Enligt ministerns mening är det också nödvändigt att lagen, såsom är fallet i dag, ger möjligheter att medge dispens från budplikten, om det finns särskilda skäl. Denna uppgift har anförtrots Finansinspektionen, som i sin tur har bemyndigat Aktiemarknadsnämnden att som första instans handlägga dispensärendena. Ministern utgår från att denna verksamhet organiseras på ett sätt som säkerställer en rättssäker handläggning av dispensärendena där inte minst minoritetsaktieägarnas intressen tas till vara på ett rimligt sätt.

Den problematik som uppmärksammas i de skriftliga frågorna och som har diskuterats i medierna den sista tiden hänger samman med det förhållandet att sådana aktieägare som vid tiden för lagens ikraftträdande innehade mer än 30 procent av rösterna i ett bolag inte blir budpliktiga om de ytterligare ökar sitt aktieinnehav. Att bestämmelserna kom att ges den innebörden var en följd av hur Sverige tolkade det EG-direktiv som skulle genomföras genom lagen (se prop. 2005/06:140 s. 91). Denna problematik torde endast kunna aktualiseras i sådana aktiemarknadsbolag där det dels finns en kontrollägare som redan när lagen trädde i kraft innehade mer än 30 procent av rösterna i bolaget, dels i övrigt finns en sådan ägarbild att det är möjligt för kontrollägaren att väsentligt öka sitt aktieinnehav genom affärer vid sidan av den ordinarie aktiehandeln. Ministern anförde att hon vill skaffa sig en bättre uppfattning om hur vanlig denna situation kan vara innan hon tar ställning till om det finns anledning att överväga en eventuell kompletterande budpliktsregel.

Mot den redovisade bakgrunden var ministern inte beredd att då ta initiativ till några ändringar i reglerna om budplikt (svar på frågorna 2007/08:938 och 2007/08:949).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning än justitieministern i frågan och är därför inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen. Motion C364 bör således avslås.

Lagen om ekonomiska föreningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som rör lagen om ekonomiska föreningar. Utskottet hänvisar till en pågående översyn av lagen.

Jämför särskilt yttrande (s, mp).

Motionen

Kerstin Engle m.fl. (s) anför i motion C451 att det, för att upprätthålla konkurrensen mellan olika associationsformer, är av yttersta vikt att lagstiftningen är neutral i förhållande till olika associationsformer. Motionärerna välkomnar därför den pågående översynen av lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar som, enligt motionärerna, bör syfta till att skapa en mer flexibel företagsform som kan vara konkurrenskraftig i förhållande till andra associationsformer och som lever upp till Kooperationens krav. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Pågående arbete

I maj 2008 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar i syfte att förenkla för ekonomiska föreningar att driva sin verksamhet och att underlätta etablering av nya föreningar (dir. 2008:70). Utredaren ska bl.a.

- se över definitionen av begreppet ”ekonomisk förening”, särskilt det kooperativa kravet,
- överväga om möjligheterna för ekonomiska föreningar att bedriva sin verksamhet i delägda företag bör utvidgas,
- överväga om det finns skäl att skapa ett flexiblare regelverk genom särskilda regler för vissa ekonomiska föreningar,
- se över frågor om medlemskap, återbetalning av insats, stadgeändring, användandet av modern teknik vid föreningsstämma, kapitalskydd och omvandling av ekonomiska föreningar genom fusion och delning,
- lämna förslag till andra ändringar av regelverket som innebär förenklningar för de ekonomiska föreningarna samt
- göra en genomgripande språklig och redaktionell översyn av föreningslagen.

Utredaren ska i ett delbetänkande senast den 1 april 2009 redovisa resultatet av sina överväganden om ändring av stadgarna, föreningsstämman och andra förenklingsåtgärder som avser administrativa bördor. Övriga delar av uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2010. Om utredaren finner det lämpligt, får den del av uppdraget som gäller föreningslagen redovisas i ett delbetänkande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan således konstatera att det pågår en översyn av föreningslagen som ligger i linje med motionsönskemålet. Det finns därför inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion C451, varför den bör avslås.

Reservationer

1. Företagsformer och revisionspliktens omfattning, punkt 1 (s, v)

av Carina Moberg (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 34 och avslår motionerna 2008/09:C239 och 2008/09:C360.

Ställningstagande

Liksom motionärerna bakom motion Ju379 ser vi ett antal problem med förslaget från Utredningen om revisorer och revision om att avskaffa revisionsplikten för mindre företag. Bestämmelserna om revision fyller en viktig funktion i det associationsrättsliga regelverket för såväl aktieägare, bolagets borgenärer, anställda som det allmänna. Enligt vår uppfattning gör sig skälen för revision gällande även beträffande mindre bolag. Att undanta mindre bolag från revisionsplikten minskar insynen och kan leda till ökad risk för ekonomisk brottslighet eller skattefel. Ett antal tunga remissinstanser, bl.a. Ekobrottsmyndigheten, gör samma bedömning. Revisionsplikten för mindre företag bör dock inte göras mer omfattande och kostnadskrävande än vad som verkligen är nödvändigt.

Vi vill här peka på att den tidigare regeringen inledde ett arbete som syftade till att förenkla för små och medelstora bokföringsskyldiga fysiska och juridiska personer. Våren 2006 beslutades det om vissa ändringar i redovisningslagstiftningen som bl.a. innebar att små och medelstora företag i större utsträckning undantas från betungande regler (prop. 2005/06:116, bet. LU28, rskr. 330). I den då aktuella propositionen aviserade den socialdemokratiska regeringen att man avsåg att överväga ytterligare förenklingar i redovisningslagstiftningen.

Vad därefter gäller förslaget i motion C239 om en aktiebolagsform där aktiekapitalet sätts till 0 kr vill vi erinra om att aktieägarnas frihet från personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser är ett av aktiebolagets mest karakteristiska drag. För att balansera denna avsaknad av personligt betalningsansvar har regler som garanterar att bolaget alltid har tillgångar som minst svarar mot bolagets förpliktelser införts. Kravet på att ett aktiebolag ska ha ett visst aktiekapital är av grundläggande betydelse i det

avseendet. Aktiekapitalet är således ett centralt moment i det kapitalskydd som kringgärdar aktiebolagsformen. Mot denna bakgrund motsätter vi oss förslaget i motion C239.

I sammanhanget bör nämnas att vi i samband med att civilutskottet i november 2007 hade överläggningar med företrädare för regeringen enligt 10 kap. 3 § andra stycket riksdagsordningen beträffande kommissionens meddelande om ett förenklat företagsklimat på områdena bolagsrätt, redovisning och revision framfört synpunkter på den svenska ståndpunkten. Enligt vår uppfattning borde det av den svenska ståndpunkten klart framgå att man från svensk sida helt motsätter sig att medlemsstaterna inte ska tillåtas att kräva revision. Vidare borde det av den svenska ståndpunkten framgå att man från svensk sida motsätter sig att EU ska få avgöra att kravet på offentlighet av finansiell information från små företag ska tas bort. Dessa frågor bör enligt vår uppfattning lösas på nationell nivå. Detta ställde sig också ledamöterna från Vänsterpartiet och Miljöpartiet bakom, och det antecknades till protokollet (prot. 2007/08:6).

Nämnas bör också att vi i samband med att civilutskottet i september 2008 hade överläggningar med företrädare för regeringen enligt 10 kap. 3 § andra stycket riksdagsordningen beträffande kommissionens förordningsförslag om ett europeiskt privat aktiebolag (SPE-bolag) framfört synpunkter på den svenska ståndpunkten. Enligt vår uppfattning borde det av den svenska ståndpunkten klart framgå att regeringen endast avser att ställa sig bakom förslag som innebär ett starkt skydd för borgenärer, minoritetsaktieägare och arbetstagare. Vidare borde det framgå att man från svensk sida är mycket tveksam till om ett lägsta tillåtna aktiekapital på 1 euro kan vara tillräckligt ur borgenärssynpunkt. En sådan ordning innebär också risk för att oseriösa personer startar SPE-bolag. Detta ställde sig också ledamöterna från Vänsterpartiet och Miljöpartiet bakom, och det antecknades till protokollet (prot. 2008/09:1).

Vad slutligen gäller förslaget i motion C360 anser vi att företagsformen – aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning – fyller en viktig funktion. I motsats till motionärerna anser vi att det är angeläget att det finns en företagsform som är särskilt anpassad för verksamhet som inte drivs i syfte att ge vinst till ägare eller medlemmar och som i möjligaste mån säkerställer att vinsten huvudsakligen stannar kvar i företaget.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion Ju379 yrkande 34 samt med avslag på motionerna C239 och C360, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m., punkt 2 (s, v, mp)
av Carina Moberg (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C260, 2008/09:C409 och 2008/09:A395 yrkande 19 och bifaller delvis motionerna 2008/09:C236 och 2008/09:C284.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste man sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa, men också om att ta till vara alla människors kompetens. Om kompetensen hos både kvinnor och män i näringslivet tillvaratas får företagsledningarna den bästa sammansättningen, vilket gynnar företagen och därmed tillväxten. Forskning visar att ledande befattningshavare i dag inte väljs enbart på grundval av kompetens. Män, som i de flesta fall styr nomineringsprocessen, väljer ofta män just därför att de är män. Enligt vår uppfattning finns det ett behov av kvinnlig representation i företagets valberedningar.

När det gäller aktiebolag i vilka staten har ett bestämmande inflytande hade den tidigare regeringen ställt upp delmålet att andelen kvinnliga styrelseledamöter skulle vara minst 40 % år 2003. Målet uppnåddes genom ett kontinuerligt och systematiskt nomineringsarbete.

Fortfarande är det svårt för kvinnor att ta sig upp till de privata bolagens ledningsgrupper och styrelser. Djupt rotade traditioner och värderingar är ofta skälet till att kvinnor hindras att ta sig till toppen inom näringslivet. För det är varken så att kvinnor har lägre kompetens, lägre utbildning eller kortare arbetslivserfarenhet. Den kvinnliga representationen i bolagsstyrelserna har förbättrats något under senare år men är fortfarande ojämförbar. Vi kan konstatera att denna förändring aldrig hade skett utan den debatt och det hot om lagstiftning som den förra regeringen med sina samarbetspartier initierade. Under de senaste åren kan vi dock konstatera att den positiva trenden avstannat.

Den socialdemokratiska regeringen gav i juni 2005 en sakkunnig person i uppdrag att överväga frågan om en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser. Uppdraget redovisades i maj 2006 i departementspromemorian (Ds 2006:11) Könsfördelningen i bolagsstyrelser. I promemorian föreslås bl.a. regler i aktiebolagslagen om könsfördelningen i styrelser för publika aktiebolag. Den nuvarande regeringen har beslutat att avskrika förslagen i

departementspromemorian. Vi anser att detta är djupt beklagligt, och vi är mycket oroade över vad regeringens politik kommer att få för konsekvenser för jämställdheten inom näringslivet.

Enligt vår uppfattning har bolagen redan fått god tid på sig att själva försöka komma till rätta med problemet med mansdominerade styrelser. Under de senaste åren har otillräckliga initiativ tagits från näringslivets sida för att förändra situationen. Vi kräver därför att åtgärder vidtas mot mansdominansen i bolagens styrelser. Enligt vår mening bör regeringen snarast lägga fram lagförslag som innebär att andelen kvinnor i privata bolagsstyrelser måste vara minst 40 %.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna C260, C409 och A395 yrkande 19 samt med delvis bifall till motionerna C236 och C284, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Lagen om ekonomiska föreningar, punkt 4 (s, mp)

Carina Moberg (s), Gunnar Sandberg (s), Eva Sonidsson (s), Jan Lindholm (mp) och Fredrik Lundh (s) anför:

Kooperationen är en stor och viktig del i den svenska ekonomin, och de flesta kooperativ drivs i form av ekonomiska föreningar. För att upprätthålla konkurrensen mellan olika associationsformer anser vi att det är av yttersta vikt att lagstiftningen är neutral i förhållande till olika associationsformer. Lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är nu föremål för en översyn, vilket vi välkomnar. Översynen bör syfta till att skapa en mer flexibel företagsform som kan vara konkurrenskraftig i förhållande till andra associationsformer.

Med hänvisning till den pågående översynen har vi valt att inte reservera oss. Vi avser dock att noga följa utredningens arbete.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om revisionsplikten.

2008/09:C236 av Berit Högman och Karin Åström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler kvinnor i bolagens valberedningar.

2008/09:C239 av Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om olika aktiebolagsformer.

2008/09:C260 av Ulf Holm och Gunvor G Ericson (båda mp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagförslag om kvotering i bolagsstyrelser.

2008/09:C284 av Sylvia Lindgren och Agneta Gille (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka andelen kvinnor i privata bolagsstyrelser genom att pröva en temporär kvoteringslösning.

2008/09:C360 av Bertil Kjellberg och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.

2008/09:C364 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket rörande budplikten.

2008/09:C409 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler kvinnor i näringslivets styrelser.

2008/09:C451 av Kerstin Engle m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att revidera lagen om ekonomiska föreningar.

2008/09:A395 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att så länge inte bolagsstyrelserna själva tar sitt ansvar måste lagstiftaren ta ansvar för jämställdhet och införa en lag om kvotering som kräver att minst 40 % av styrelseledamöterna i börsbolagsstyrelser fördelas till underrepresenterat kön.